

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1. Ανάπτυξη του παιδιού και γλώσσα	13
1.1 Η φύση της παιδικής γλώσσας	15
1.2 Η κρίσιμη/ευαίσθητη περίοδος στην ανάπτυξη της γλώσσας	16
1.3 Η μελέτη της γλωσσικής ανάπτυξης	18
1.4 Τα επίπεδα της γλωσσικής ανάλυσης/ανάπτυξης της γλώσσας	21
1.5 Ανάπτυξη του παιδιού και ανάπτυξη της γλώσσας	23
1.5.1 Γλώσσα και εγκέφαλος	23
1.5.2 Ακουστικές και αρθρωτικές προϋποθέσεις	27
1.5.3 Μίμηση και ανάπτυξη της μνήμης	27
1.5.4 Αναγνώριση και κατηγοριοποίηση οντοτήτων/γεγονότων ..	28
1.5.5 Επικοινωνιακός και ψυχολογικός συγχρονισμός	29
2. Πρώιμη γλωσσική ανάπτυξη (0-3 έτη)	31
2.1 Φωνητική - Φωνολογική ανάπτυξη	33
2.2 Λεξιλογική - Σημασιολογική ανάπτυξη	38
2.3 Μορφολογική - Συντακτική ανάπτυξη	45
2.4 Επικοινωνιακή/πραγματολογική ανάπτυξη	50
3. Η γλωσσική ανάπτυξη κατά την προσχολική περίοδο (3-6 έτη)	53
3.1 Φωνολογική ανάπτυξη	55
3.1.1 Αντίληψη	55
3.1.2 Παραγωγή	56
3.1.2.1 Κατάκτηση φωνημάτων	56
3.1.2.2 Φωνολογικές διαδικασίες και αποκλίσεις	57
3.2 Ανάπτυξη Μορφολογίας και Σύνταξης	60
3.2.1 Ανάπτυξη της μορφολογίας	61

3.2.1.1	Ομολοποίηση/υπεργενίκευση	64
3.2.1.2	Επανάλωση (σφάλματα μορφοσυντακτικής ανάλυσης)	67
3.2.1.3	Παράγωγοι και σύνθετοι νεολογισμοί	67
3.2.2	Σύνταξη I: Αναπτύσσοντας τις προτάσεις	69
3.2.2.1	Συστατικά της πρότασης	69
3.2.2.2	Είδη προτάσεων	71
3.2.3	Σύνταξη II: Ειδικά ζητήματα μορφοσύνταξης. Σύνθετες δομές	73
3.2.3.1	Ρήματα με μεσοπαθητική μορφολογία, ρήματα με ειδικές σχέσεις μορφολογίας και σύνταξης	73
3.2.3.2	Σύνδεση προτάσεων/σύνθετες προτασιακές δομές	75
3.3	Σημασιολογική ανάπτυξη και διεύρυνση λεξιλογίου	77
3.3.1	Χαρακτηριστικά και όψεις της σημασιολογικής ανάπτυξης	78
3.3.1.1	Λέξεις που χρησιμοποιούνται «συντηρητικά» από τα παιδιά: οι υποεκτάσεις	78
3.3.1.2	Σημασιακή γενίκευση: οι υπερεκτάσεις	78
3.3.1.3	Κατασκευασμένες λέξεις /σημασίες (νεολογισμοί)	79
3.3.1.4	Σημασιακές σχέσεις	80
3.3.2	Τα συναισθήματα και οι νοητικές καταστάσεις στο λεξιλόγιο του παιδιού	83
3.3.3	Η ανάπτυξη της μη κυριολεξίας: στοιχεία για την κατανόηση και τη χρήση	86
3.4	Ανάπτυξη πραγματολογικών γνώσεων και επικοινωνιακών δεξιοτήτων	89
3.4.1	Κοινωνική χρήση της γλώσσας: προσαρμόζοντας τη γλώσσα στις ανάγκες των περιστάσεων	91
3.4.2	Γλωσσικές πράξεις: χρησιμοποιώντας τη γλώσσα για την επίτευξη διαφορετικών επικοινωνιακών σκοπών	93
3.4.3	Διάλογος: αναπτύσσοντας συνομιλιακές δεξιότητες	96
3.4.4	Αφηγήσεις: οργανώνοντας το λόγο σε μεγαλύτερα κείμενα	101
4.	Η γλωσσική ανάπτυξη κατά τα σχολικά χρόνια (6-12 έτη)	107
4.1	Σημασιολογική ανάπτυξη και λεξιλόγιο	109
4.2	Ανάπτυξη της μορφοσύνταξης	113
4.3	Διεύρυνση πραγματολογικών γνώσεων και οργάνωση του λόγου σε διαφορετικά είδη προφορικών κειμένων	116
4.4	(Μετα)γλωσσική επίγνωση και γλωσσικό παιχνίδι	119
4.4.1	Μεταγλωσσικές δεξιότητες - μεταγλωσσική επίγνωση	119
4.4.2	Παίζοντας με τη γλώσσα	121

5. Ανάπτυξη δύο (ή περισσότερων) γλωσσών στην παιδική ηλικία ..	127
5.1 Δίγλωσση/πολύγλωσση ανάπτυξη	129
5.1.1 Είδη διγλωσσίας/πολυγλωσσίας	129
5.1.2 Βασική ορολογία	132
5.1.3 Όψεις της διγλωσσίας/πολυγλωσσίας	133
5.2 Ταυτόχρονη ανάπτυξη γλωσσών	136
5.3 Διαδοχική ανάπτυξη γλωσσών	139
5.4 Φαινόμενα (δια)γλωσσικής αλληλεπίδρασης	141
5.5 Το «πλεονέκτημα του δί(πολύ)γλωσσου ομιλητή»	144
6. Ερμηνεύοντας την ανάπτυξη της γλώσσας: Θεωρητικές προσεγγίσεις	147
6.1 Βασικοί θεωρητικοί προσανατολισμοί για τη γλωσσική ανάπτυξη	149
6.2 Οι πρώτες θεωρίες: το δίπολο <i>επίκτητο-έμφυτο</i>	150
6.2.1 Η ερμηνεία των Συμπεριφοριστικών μοντέλων	150
6.2.2 Η ερμηνεία των Βιολογικών/Γενετικών θεωριών	152
6.3 Ενδιάμεσες αλληλεπιδραστικές απόψεις	153
6.3.1 Η προσέγγιση των Γνωσιακών/εποικοδομιστικών μοντέλων .	154
6.3.2 Η προσέγγιση των μοντέλων Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης/ εποικοδομισμού	156
6.3.2.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις για την αλληλεπίδραση γλώσσας, νόησης και κοινωνικού περιβάλλοντος... 156	
6.3.2.2 Λόγος Εστιασμένος στο Παιδί	157
6.3.3 Η προσέγγιση του Διασυνδεδετισμού	161
6.4 Συνοπτική αποτίμηση των θεωριών της μονόγλωσσης ανάπτυξης	162
6.5 Οι θεωρίες για τη δίγλωσση/πολύγλωσση ανάπτυξη του παιδιού 163	
6.5.1 Ταυτόχρονη δίγλωσση/πολύγλωσση ανάπτυξη	163
6.5.2 Διαδοχική δίγλωσση/πολύγλωσση ανάπτυξη	164
7. Δυσκολίες/Διαταραχές του λόγου στην προσχολική ηλικία	167
7.1 Τυπική ανάπτυξη του λόγου και αποκλίσεις	169
7.2 Αιτιοπαθογένεια	171
7.3 Τύποι και χαρακτηριστικά των διαταραχών του λόγου	172
7.3.1 Διαταραχές εκφοράς του προφορικού λόγου	173
7.3.1.1 Απλή καθυστέρηση άρθρωσης	173
7.3.1.2 Διαταραχές άρθρωσης και φωνολογίας (διαταραχές ομιλίας)	173

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

7.3.1.3 Διαταραχές στη ροή της ομιλίας και τη φωνή	174
7.3.1.4 Μερική αναστολή της ομιλίας	175
7.3.2 Διαταραχές της γλωσσικής ανάπτυξης	175
7.3.2.1 Καθυστέρηση της γλωσσικής εξέλιξης	175
7.3.2.2 Γλωσσική διαταραχή	175
7.3.2.3 Ειδική/αναπτυξιακή γλωσσική διαταραχή	176
7.4 Αξιολόγηση/διάγνωση και θεραπευτική παρέμβαση	179
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	181
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	187
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	227